

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой,
БМАССР-гэй Верховно Советой
ба ВКП(б)-гэй Улин-Улын
Горкомой орган

№ 140 (3952) 1942 оной июнин 14, воскресенье СЭН 15 МҮНГЭН

ЭРХЭ СҮЛӨӨДЭ ДУРАТАЙ АРАДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ХАНИ БАРИСААЕ БҮХЭЖҮҮЛГЭ

(„Правдин“ түрүү бэшгэнэ)

1941 оной декабрь харада Москвада хүрэр Сталиный хабаадагтайгаар болохон хэлсэнэй түрэлжээдэнь болохо Лондондо хэлсэн болбол гитлеровскэ Германия ба Европодохон тэрэнэй тушаалдаа эсэргүү дайнда Союз байгуулаха тухай болон дайны сэрэгэй дүрэнэй хүрээ харилцаа тушаалаа ба хани барисаа байгуулаха тухай СССР ба Великобритани хоорондо догвор баталгаар майн 26-ай үрэр шүүрбэ. Англо-советскэ харилцаа мэтжээтэ хэрэгтэ тушаалаа политикескэ ренд болохо энэ догвор болбол гитлеровскэ Германия ба эсэргүү тэмдэгэ хабаадаг байгаа эрх сүлөөдэ дуратай хамт бичи ариуудтаа үлэ хоорондын ба түрэгтэ үхтэй байха юм. Энэ догвор болбол сэтгэ тэмдэгэ ариуудын талээр элэ ариуудай гэр шухааа итгэсэнь талгаха байна. Яахадгай гэдэг энэ хада дайснэй тэ бүтэ ошолгы тэргээхтэ эрхилгөтэй байнал. Лондон ба Вашингтондо хэлсэн болохо 1942 оной Европто хоёрдохи фронт бичи болгохо зайлаагүй шухааа зоригоноуу тушаалаа хамаага шилжэсэн энэ баримтэ болбол тэрэ үлэ тухай али тодоор тэрлэвэ. Тэжээтэй хамта энэ догвор болбол дайны сэрэгэй дүрэнэй итгэвэр эрх сүлөөдэ дуратай ариуудай хоорондо хани барисаа байгуулах тушаала үндэснэй тодоого үлэ.

Вашингтондо болохон хэлсэн болбол дайны сэрэг ябуулха асуудалдуу тушаа хоёр талааа нэгэн басалтай байхынь элжээтэй болон ба мүн тэршэлэн дайны хүрээлэр эрх сүлөөдэ дуратай ариуудта эб найрамтал ба анх амгазан байнал олгохо хэрэгтэ Советскэ Союз ба Холбоото Штадууд хоорондо хани барисаа байгуулах асуудалдуу туслах ба Советско-американскэ комиссиэ соо мэдэсэбэнэй ёшоор, энэ хэлсэн болохоодо 1942 ондо Ев-

роподо хоёрдохи фронт бичи болгохо зайлаагүй шухааа зоригоноуу тушаалаа хоёр талааа нэгэн басалтай байха юм. Энэнтэй нэгэн хамта, Советскэ Союз ба бусад оромуудай ариуудтай хэрэгтэй ябадалыг элэ болгохо ба түргэхтэ зоригоноуу хэмжээ-ябуулгауудыг эршэн хэлсэн байна. 1942 оной майн 26-ай үрэр баталгаалан англо-советскэ догвор болбол Германия эсэргүү дайнда хамтаран ябуулгауудыг хэрэгтэ 1941 оной июнин 12-то баталгаалан англо-советскэ хэлсэннэй лабан баталгаатай хамта, энэ хүршын хэлсэннэй элэ юумэн тухай шилжэвчлэнь харуулаа. Энэ догвор болбол Советскэ Союз ба Великобритани хоорондохи, мүн тэршэлэн энэ оромууд болон США-тай хоорондохи эбтэ хани хани барисааны саашаага бүхэжүүлх тушаалаа үлэ элжээтэй байха болон сэрэгтэ илалта тэргээтэй шүүрэнэй хүрээ СССР, Великобритани ба США хоорондохи халуун хани барисааны байха ябадалыг хангаха болохо.

Тус догворой нэгдэлхи бүлэг болбол энэнтэй баталгаатай хоёр талааа бие биедэ тушаалаа ба харилсан мэтжээтэ, гитлеровскэ Германия тэр тэрэнээр буса сохиго хангаха болон эрх сүлөөдэ дуратай бүхч ариуудта тохбоолохо байгаа үхтэ аюулыг түгэ хэрэгтэ гэдэг энэ ба туйлай шухааа зоригоноуу шилжээтэ хэрэгтэ халуугаар зоригоноуу элээр харуулаа.

Иймэ халуун хани барисааны болон ба хоёр талааа нэгэн шадлаа нэгтхээд байхад бичи хүн, түрэгтэй ажабайдалаа аюул өрүлдэ байгаа гитлеровскэ Германия тэр тэрэнээр буса сохиго зоригоноуу шилжээтэ байнал дахь нэгжэ хангагдауу. Энэ баримтэ болбол мүнөө баталгаалан догворой үлэ хоорондын ба түгэ үшар үхтэнь элэ тодоор харуулаа байхалаа, хүрэр В. М.

Молотовой хэлэбэнэй ёшоор «энэ догвор катэа СССР ба Великобритани хоёр ариуудта хэрэгтэй байхалаа гадна, мүн бусад оромуудай ариуудтай хэрэгтэй».

Энэ догворой 2-дох бүлэгтэй нэгдэлхи хоорондын ба түрэгтэ үшар үхтэнь түршынгээ бүлэг мэтэ тодо хурсаар харагдана. СССР ба Великобритани болбол «дайны эсэблэнэй хүрээ эб найрамдалыг тогтоожо, дайны довтолгоо абадануудай урдаа эсэргүүсэх хэрэгтэ хамтаага ябуулга хэрэгтэ хамтагай бусад гүрэгтэй нэгдэлхи байхад гэдэг өдөлгөнөө хүсэлэнгээ мэдүүлхээ гадна, мүн Германи гү, али тэрэнэй тушаалдаагай хан нэгэнэй эбтэ амгазан байталыг элжээ, дайны сэрэгтэ дайнд үүсэхтэ гүйнэ тушаала хамт бичи хэмжээтэ үүдэнь абаха тушаала өөнтэ тэрэн ариуудтай дажа абаха.

Советскэ Союз ба Великобритани хоорондо союз байгуулаха тухай догвор болбол урдаа хоорондын хүгжэлтын түрээ шээ хуудайн хамта болбохо үшартай. Энэ хаала хүн түрэгтэдэ үхэл, хандарал, хүсөөр ороно гэдэг мэтэ асаржа абадан тонуула гитлеровскэ империализма эсэргүү тэмдэгэ нэгдэлхи эрх сүлөөдэ дуратай ариуудай зоригоноуу бичи гитлеровскэ империализма элгээтэй гэдэг хэмээр гаргала гэдэг болон хангаана.

Эрх сүлөөдэ дуратай ариууд дайны халуун хани барисааны саашаага бүхэжүүлх тухай гаршалан энэ догворны агуусха воель тождовоцө хүрэр Сталиный хүтээлээр до Улаан Ариун геронскэ тэмдэг абуулха байнал манай оройн ариад зон халуугаар байшаа үгтэжа, баяр хүргэхтэ лабтай.

И. В. СТАЛИНДА г. Ф. Д. РУЗВЕЛТЫН эльгээхэн бэшэг

Мангай үүлээхын тулаа ноён Молотовы эльгээхэнэй түлээ Танда туйлай эхэ баяры хүргөөд, Советскэ Союздаа мэнэ амгазан бусажа

эрхэнь хүлээн ядажа байнаб. Манайда ербэн айшлалгань тон хангалтат байба.

г. Ф. Д. РУЗВЕЛТДА И. В. СТАЛИНАЙ эльгээхэн харюу

В. М. Молотовой США-да айлшалан ошоной аша үрэнүүдэ хүсэл хангалтат гэжэ Советскэ правительство болбол ноён президент Тан мэтэ тоолоно.

США-да байхан бүхч сар соонь үнэн зүрхэнбөө халуун дулаанаар угтанайтнай түлээ Советскэ правительство үмэнбөө ноён президент Танда халуун баясхалан хүргэнэб. В. М. Молотов мүнөөдэр Москвадаа бусажа эрээ.

г. У. Черчилльдэ ба г. А. Идендэ Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотовой эльгээхэн телеграммууд

Великобританиин премьер-министр г. Уинстон Черчилльдэ

Великобританиин Гадаада Хэрэгүүдэй Министр г. АНТОНИ ИДЕНДЭ

Великобританиин хилэ алхаа мордохо зуураа, тэнай оройно мнэн ошоходо үнэн зүрхэнбөө халуун дулаанаар угтанайтнай түлээ Британскэ правительство ба Танда өөртэй үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхэ уялгатай гэжэ тоолоно.

США-да байхан союзна догвор ба 1942 ондо Европто хоёрдохи фронт бичи болгохо асуудал тушаа хэлсээ баталган ябадал болбол гитлеровскэ Германия хүсэд буса сохиго ябадалыг түргэхтэ ба манай ариуудтай тон нягта эб найрамдалтай ба үргэнэ хани барисаатай байхыг түгээхтэ хүсэлэнгээ харуула гэжэ хүсэд эгитэ нэб.

Великобританиин Гадаада Хэрэгүүдэй Министр г. АНТОНИ ИДЕНДЭ

Великобританинда мордохоо урд бич болбол сэрэгтэ Союз байгуулаха ба харилсан тушаалаа тухай СССР ба Великобританиин хоорондо догвор баталга амгаантайгаар дураан Лондонд хэлсэнэй болохо байха үлэ хани найнаар үхтэсэбэнэй түгэ

Социалин премьер-министр, Великобританиин ариуудта ба Танда амар мэчлэе хүргэнэб.

Великобританиин Гадаада Хэрэгүүдэй Министр г. АНТОНИ ИДЕНДЭ

Великобританинда мордохоо урд бич болбол сэрэгтэ Союз байгуулаха ба харилсан тушаалаа тухай СССР ба Великобританиин хоорондо догвор баталга амгаантайгаар дураан Лондонд хэлсэнэй болохо байха үлэ хани найнаар үхтэсэбэнэй түгэ

Социалин премьер-министр, Великобританиин ариуудта ба Танда амар мэчлэе хүргэнэб.

Агрессидэ эсэргүү дайниие ябуулха хэрэгтэ харилсан тушалалсалгыё хэрэглэхэ принципүүд тухай Советскэ Союз ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондо хэлсэн баталагдаба

Агрессидэ эсэргүү дайниие ябуулха хэрэгтэ харилсан тушалалсалгыё хэрэглэхэ принципүүд тухай ХЭЛСЭЭН Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай правительствоудай хоорондо 1942 оной июнин 11-дэ Вашингтондо баталагдаба.

СССР-эй правительствоын нэрлээ, США-да буугта СССР-эй онсо ба бүрэн эрхэтэ посол М. М. Литвинов, Америкын Холбоото Штадуудай правительствоын нэрлээ США-гэй Гүрэнэй секретарь госпдин Корделл Хэлл тус ХЭЛСЭЭН дээрэ гараа табижан байна.

Хамтынгаа дайсамай урдаага тэмдэгэ хэрэгтэ бүү зэбсэгэй ба сэрэгтэй бусадшы материалуудай талгаар Советскэ Союзда саашаага догворонго тушаалажа үзүүлжэ байхалаа США-гэй правительство болбол бөөрөө дахин баталган мэдүүлхөө гадна тэрэ тушаалажага ямар гуршаар үзүүлжэ байха тухай дэлгэрэнгэ хэдэн үгэлүүдэ баталажа энэ ХЭЛСЭЭН соого оруулаа. Энэ хоёр оромуудай бие биедэ үзүүлжэ байгаа тушаалажын алышыг талгадан таарамжатай байха принципүүд тус ХЭЛСЭЭН-дэ хуури болгон байха юм.

СССР-эй ба США-гэй правительствоунууд хаала бие биедэ үзүүлжэ байгаа тушаалажын хабаатай асуудалуудыг эсэслэн зохиуулаан

Агрессидэ эсэргүү дайниие ябуулха хэрэгтэ харилсан тушалалсалгыё хэрэглэхэ принципүүд тухай Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай правительствоунуудай хоорондо баталган ХЭЛСЭЭН

США-гэй ба СССР-эй, мүн бусад бичи ариуудтаа хуушта гуримы хангаха байха тон бата болон ба үнэн сэтгэ оройнх эб найрамдалай үндэсэ хууриен байгуулаха хэрэгтэ зориулагдаага абажа; гуримы хангаала бүтээхэ гэжэ рб асаржа болохо байнал бусад бичи гүрэгтэ ба ариуудтай хамта эрхилжэ байнаби гэжэ Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай правительствоунууд мэдүүлхэнь анхаралдаа абажа;

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын нэгдэн орошонон, Америкын Холбоото Штадуудай президент ба Хойто Ирландиятай ба Великобританидахи Нэгдэлхи королевствын премьер-министр хоерой зүгөө 1941 оной августын 14-дэ тунхаглажа Атлантическэ Харти гэжэ нэрлэн хамтэ деклараци соо оруулагдаагын зоригдо ба принципүүдэй оройнх принципүүд 1942 оной январын 1-дэ хамтаран нацлунуудай декларацида тэбтэ дахьдэ байнал тушаала Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай правительствоунуудай гараа табижаннэй анхаралдаа абажа;

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай зүгөө агресси эсэргүүсөн бөө хамтаага Америкын Холбоото Штадуудай бөө хамгаалха хэрэгтэ амни шухала хэрэгтэ үлэ мүн гэжэ, 1941 оной мартын 11-дэ конгрессой гарган хуули бөөлүүлжэ Америкын Холбоото Штадуудай президентын шийдхөннэй анхаралдаа абажа;

Агрессидэ эсэргүүсэхэ хэрэгтэ Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзда Америкын Холбоото Штадуудай зүгөө тушаалажа үзүүлэн ба түрэлжэше байханынь анхаралдаа абажа;

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадууд хоерой хамтын интересүүдэ тааралдаа ба бүхч дэлхэй дээр эб найрамдалыг байгуулаа баталажа ябадал ба ашгыг үшөө элэ тодо болгохо хэрэгтэ байгаа бичи ариуудай харуулаагай ба оборонго тушаалажа үзүүлжэ хэмжээтэй үшөө мэдэлгээтэй байхын дээрэнэ тэдэнэй мэдэлгэхэ хүртэр Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствоунууд абаха тушаалажа ба мүн тэршэлэн

таарилдуулаха ябадалыг хойшоуулаа наа дээрэ гэжэ бодомжлонон ушарлаа оборонго тушаалажа үзүүлжэ энэ ХЭЛСЭЭН уридалган баталаа эб найрамдалыг тогтоохо интересүүдэ ба бичидэлхэн экономическа харилсаануудыг хайжаруула интересүүдэ болон алышыг талгаага интересүүдэ тааруулаа хоомоо дүрлэлгэн хэлсээ баталажаага алхаралдаа абаха зарим үгэлүүдэ тус ХЭЛСЭЭН соо тэмдэгэжэбэ.

Америкын Холбоото Штадууд ба Великобритани хоерой хоорондо мүн иймшүү үхтэй ХЭЛСЭЭН-И 1942 оной февралын 23-дэ баталагдаханынь мэтжээ.

Энэ ХЭЛСЭЭН баталха тэрээ США-гэй Гүрэнэй секретарь госпдин Корделл Хэлл ба СССР-эй посол М. М. Литвинов хоер бие биедэ нотолуудыг баруулажага байна. Тэрэ нотолууд соонь энэ баталгаалан ХЭЛСЭЭН болбол мүн иймэ асуудал тухайа түрэгэ баталгаалан хоер ХЭЛСЭЭН-И оройно абажа, түршыннэй хоероо үнэн бичи болгобо гэдэг үгэлүүд тухайа хоер талыг правительствоунуудай хоорондо үтөө ойлгохонон ябадалыг баталган байха юм. Мүнөө баталагдаган ХЭЛСЭЭН-И төмөт дооро тунхаглагдаба.

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын абаанда байхан хуушта хуушта гү, али агентууднаа бичи ондо хэмжээ хэрэглэхэ байхынь зүбсөөтөгү ёшоной.

Хэрбэ дээрэ дурсгалан оборонго материалуудыг гү, али иформациуудыг эсэргэхэ патентны эрхэтэй байхан Америкын Холбоото Штадуудай амар элэ гражданский бүхч эрхы сур хангалтын тушаала түрэгтэй хэтэ гү, али амар элэ хэмжээ абаха ушарыг гараа илал Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительство болбол Америкын Холбоото Штадуудай президентын дурсгаланэй ёшоор Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствында амар нэгэ оборонго материал гү, али оборонго информаци үтээ ябадал дээрлээ гарган бүхч түрэгтэйгүүдэнь ба хэмжээтэ үлэ биедэ дажаа түсээхтэ ёшоной байна.

Статья IV.

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын абаанда байхан хуушта хуушта гү, али агентууднаа бичи ондо хэмжээ хэрэглэхэ байхынь зүбсөөтөгү ёшоной.

Хэрбэ дээрэ дурсгалан оборонго материалуудыг гү, али иформациуудыг эсэргэхэ патентны эрхэтэй байхан Америкын Холбоото Штадуудай амар элэ гражданский бүхч эрхы сур хангалтын тушаала түрэгтэй хэтэ гү, али амар элэ хэмжээ абаха ушарыг гараа илал Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствында амар нэгэ оборонго материал гү, али оборонго информаци үтээ ябадал дээрлээ гарган бүхч түрэгтэйгүүдэнь ба хэмжээтэ үлэ биедэ дажаа түсээхтэ ёшоной байна.

Статья V.

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын абаанда байхан хуушта хуушта гү, али агентууднаа бичи ондо хэмжээ хэрэглэхэ байхынь зүбсөөтөгү ёшоной.

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын абаанда байхан хуушта хуушта гү, али агентууднаа бичи ондо хэмжээ хэрэглэхэ байхынь зүбсөөтөгү ёшоной.

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын абаанда байхан хуушта хуушта гү, али агентууднаа бичи ондо хэмжээ хэрэглэхэ байхынь зүбсөөтөгү ёшоной.

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын абаанда байхан хуушта хуушта гү, али агентууднаа бичи ондо хэмжээ хэрэглэхэ байхынь зүбсөөтөгү ёшоной.

Статья VII.

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын абаанда байхан хуушта хуушта гү, али агентууднаа бичи ондо хэмжээ хэрэглэхэ байхынь зүбсөөтөгү ёшоной.

Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союзай правительствын абаанда байхан хуушта хуушта гү, али агентууднаа бичи ондо хэмжээ хэрэглэхэ байхынь зүбсөөтөгү ёшоной.

г. Ф. Д. Рузвельтда ба г. Н. Хэллдэ Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотовой эльгээхэн телеграммууд

Америкын Холбоото Штадуудай президент г. Франклин Д. Рузвельтда

Эхэ оройно бусажа ерөөд байхалаа Тангай нуураараа уулаа нанда ба гитлеровскэ Германияг буса сохиго ябадалыг түргэхтэ хани тушаала болон дайны дүрэнэй хүрээлэр эрх сүлөөдэ дуратай бүхч ариуудай интерестэ манай оройн хани барисаатай байхын тушаала 1942 ондо Европто хоёрдохи фронт бичи болгохо тушаа зайлашагүй шухала зоригоноуудыг шийдэхэ талгаар хэлсээ

баталгантаа сэдхэл дүрэн байнаб гэжэ үшөө дахин мэдүүлжэб. Америкын Холбоото Штадуудай правительствоын ба Танд эгтөө найма үнэн зүрхэнбөө халуун дулаанаар угтанайтнай түлээ

Гүрэнэй секретарь госпдин Корделл Хэллдэ

Эхэ оройно бусажа ерөөд байхалаа Тангай нуураараа уулаа нанда ба гитлеровскэ Германияг буса сохиго ябадалыг түргэхтэ хани тушаала болон дайны дүрэнэй хүрээлэр эрх сүлөөдэ дуратай бүхч ариуудай интерестэ манай оройн хани барисаатай байхын тушаала 1942 ондо Европто хоёрдохи фронт бичи болгохо тушаа зайлашагүй шухала зоригоноуудыг шийдэхэ талгаар хэлсээ

нада бүтээхтэй найнаар ажал ябуулахын тушаала амгаала туйлахын юрөөл табиж хүсэжэб.

